

Så få familjer har 46 500 kronor i bidrag varje månad

Högst tre fembarnsfamiljer med två vuxna hade 46 500 kronor eller mer i samlade bidrag varje månad förra året. Det visar regeringens egna statistik. Ändå fortsätter regeringen att framställa beloppet som ett utbrett problem.
– Det är röstfiskeri, säger forskaren Ellen Parsland.

Text: Anna Langseth

Familjer med fyra barn eller fler kan i teorin få till synes höga belopp i bidrag, men i praktiken är det få som har det varje månad, visar statistik från SCB.

Foto: Martina Holmberg/TT

Sverigedemokraternas gruppleddare Linda Lindberg (SD), äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje (M), arbetsmarknadsminister Johan Britz (L) och Kristdemokraternas ekonomiskpolitiska talesperson Hans Eklind (KD), under en pressträff där de berättade att bidragsreformen skulle in i budgeten.

Få av de som drabbas av bidragstaket har 46 500

140 161 hushåll fick ekonomiskt bistånd, tidigare kallat socialbidrag, på minst en krona i minst en månad förra året.

Av dessa hade 5 934 hushåll fyra barn eller fler. Den gruppen drabbas av regeringens "bidragstak". Det gäller även familjerna som bara har ekonomiskt bistånd som komplement till exempelvis lön, a-kassa eller sjukpenning, även om de som enbart har ekonomiskt bistånd drabbas hårdast.

60 procent av de ovanstående 5 934 barnfamiljerna hade aldrig fått 46 500 kronor i månaden i samlade bidrag, inklusive barnbidrag, ekonomiskt bistånd och skattepliktiga bidrag som exempelvis a-kassa och sjukpenning. De hade i stället lägre belopp än så, och vissa kan ha haft ekonomiskt bistånd bara i en månad.

Av de övriga 40 procenten som fick 46 500 kr någon gång, hade drygt hälften (59 procent) beloppet i bara en eller i två månader. De kan ha haft lön samtidigt.

Färre än 0,9 procent av familjerna som drabbas av bidragstaket hade 46 500 kronor i månaden varje månad under året. Jämfört med alla biståndshushåll är gruppen mindre än 0,4 promille.

Källa: SCB

Fattigdomen ökar och arbetslösheten är hög. Ändå var det rekordfå som fick försörjningsstöd, tidigare kallat socialbidrag, förra året.

– Det kan bero bland annat på att kommunerna blivit allt mer restriktiva och blivit som gate keepers, säger Ellen Parsland, som är filosofie doktor i socialt arbete vid Linéuniversitetet och har intervjuat socialarbetare om detta.

Trots att få beviljas försörjningsstöd driver regeringen och Sverigedemokraterna igenom en stor bidragsreform, där stödet ska stramas åt ytterligare.

I sin argumentation hävdar regeringen ofta att människor är "bidragsberoende" och att de får höga belopp utan att arbeta.

– De som har fem barn och är två personer som lever på bidrag får ut 46 500 kronor skattefritt varje månad, sa statsminister Ulf Kristersson (M) i SVT:s Aktuellt i september.

Men nu kan Syre avslöja att det är extremt få som varje månad har så höga belopp – ännu färre än de 49 fembarnsfamiljer som det tidigare rapporterats om. Det visar siffror ur regeringens egna statistik, som de hämtat från Statistiska Centralbyrån (SCB).

Antalet fembarnsfamiljer med två vuxna som får 46 500 kronor varje månad är så litet att siffran inte ens får skrivas ut av integritetsskäl. I stället står det tre punkter i kolumnen.

De tre punkterna i kolumnen betyder tre familjer eller färre.

I dessa högst tre familjer ingår även de som kommer upp i beloppet genom andra sorters ersättningar, inte bara skattefria bidrag, som Kristersson först nämnde. Utan familjer-

na kan också ha exempelvis a-kassa, sjukpenning, pension och sjukersättning och utöver det ett mindre belopp i ekonomiskt bistånd, för att komma upp i ett belopp som räcker till det nödvändigaste.

Förra året var det alltså – som mest – tre par med vardera fem barn i hela landet som hade 46 500 kronor i olika bidrag varje månad. Det motsvarar som högst 0,02 promille av alla hushåll som fick ekonomiskt bistånd.

– Regeringen förlorar trovärdighet. De borde haft bättre tacksägelse när de går ut med den här typen av uttalanden, säger Ellen Parsland.

Breddar man till att ha med alla hushållstyper – oavsett antal barn – är det totalt 55 hushåll som hade 46 500 kronor eller mer varje månad. Det motsvarar 0,4 promille av den totala mängden hushåll som någon gång hade ekonomiskt bistånd.

– Det är en försvinnande liten siffra i sammanhanget, säger Ellen Parsland.

Hon får medhåll av Anders Forslund, senior professor i nationalekonomi, vid IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering).

Syre mejlar över regeringens statistik. Efter en stund ringer han upp.

– Det är extremt få hushåll, säger han.

Tidigare kritik

Att regeringen sprider siffran 46 500 har kritiserats redan tidigare. Bland annat har DN:s ledarskribent Amanda Sokolnicki lyft att det handlar om få familjer i Sverige. DN:s siffra på 49 fembarnsfamiljer har dock ifrågasatts av regeringen, som begärt ut egen månads-

Foto: Jessica Gow/TT

”Regeringen förlorar trovärdighet. De borde haft bättre täckning när de går ut med den här typen av uttalanden.”

statistik från SCB – samma statistik som Syre nu tagit del av.

Men att fembarnsfamiljerna är ännu färre än DN:s uppskattningar tar regeringen inte upp. I stället framställs de som många.

När reportrarna i SVT Agendas partiledardebatt nämner att det är få fembarnsfamiljer som får 46 500 varje månad svarar statsminister Ulf Kristersson:

– Vi har tittat på siffrorna. Det är 1 500 familjer som har ungefär den situationen.

Senare skriver socialförsäkringsminister Anna Tenje (M) på plattformen X:

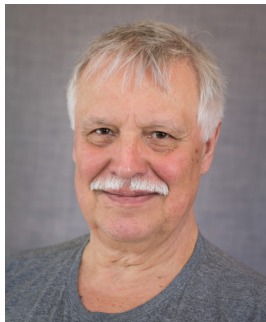
”SVT har fel. Det stämmer inte att det är ’väldigt få’ som får 46 500 kr i bidrag per månad. Sanningen är att det förra året var 1 500 familjer som fick det.”

Vilka hushåll de syftar på med 1 500 är oklart. Men kanske kan en replik i DN ge svar. Där hänvisar socialförsäkringsminister Anna Tenje (M) och finansminister Elisabeth Svanesson (M) till samma siffra. Men då gäller den plötsligt inte för fembarnsfamiljerna specifikt. Utan här syftar de på en siffra som inkluderar många fler. Den gäller alla som fått minst 46 500 kronor i minst två månader – oavsett hushållstyp – och den inkluderar även skattepliktiga ersättningar – inte bara skattefria som Kristersson först sa i Aktuellt,

Foto: Privat

”Alla kan hamna mellan stolarna och behöva tillfällig hjälp från välfärden. Det är därför vi byggde upp en universell välfärdsstat.”, säger Ellen Parsland, filosofie doktor i socialt arbete vid Linnéuniversitetet.

”Det handlar om väldigt få hushåll, oavsett hur man än räknar, säger Anders Forslund, senior professor i nationalekonomi, vid IFAU (Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering. Foto: IFAU

vilket DN:s Amanda Sokolnicki uppmärksammat tidigare.

Beroende?

Tanken med regeringens bidragsreform är att stoppa dem som ”är beroende av bidrag”. Men i statistiken från SCB syns att de flesta – oavsett hushållstyp – har 46 500 kr i bara i en eller två månader (78 procent). Övriga månader har de fått lägre belopp än så eller inget ekonomiskt bistånd alls. Det är inte heller uteslutet att de haft lön alla årets månader bortsett från en.

– Hur man än vänder och vrider på statistiken är de här talen väldigt små. Det handlar om väldigt få hushåll, oavsett hur man än räknar, säger Anders Forslund.

Det gäller även om man tar in alla hushåll i landet som fick 46 500 vid minst ett tillfälle. Från singlar utan barn till par med fler än sex barn handlar det om 5 000 hushåll totalt förra året. Att singelhushåll kommer upp i dessa bidragsbelopp enstaka månader kan bero på exempelvis höga kostnader för tillfälliga boenden vid hemlöshet eller nödvändig tandvård, enligt experter. Dessa hushåll motsvarar 3,6 procent av alla biståndshushåll.

– Satt i relation till det totala antalet personer som inte arbetar, som ligger på runt 400 000–500 000, är detta en droppe i havet.

Vad tänker du om att regeringen beskriver det som vanligt?

– Det är uppseendeväckande, för man vet ju rimligen omfattningen.

Vad är ekonomiskt bistånd egentligen?

Försörjningsstöd är en del av det ekonomiska biståndet, tidigare kallat socialbidrag. Detta krävs för att bidraget ska beviljas:

1. Låg eller ingen inkomst

Hushållet måste ha så låg inkomst att pengarna inte räcker till de mest basala utgifterna för vuxna och barn, som mat, kläder och hyra.

2. Aktiv

Socialtjänsten ställer krav på de vuxna att söka jobb, delta i kommunens aktiviteter eller på annat sätt visa att de kämpar för att ta sig vidare i livet. Sjuka kan få undantag från detta krav.

3. Inga besparingar

Alla möjligheter att få pengar på annat sätt än försörjningsstöd måste vara uttömda. Därför får de inte ha besparingar. Bostadsrätt och bil måste i regel vara sålda.

4. Kontroller

Socialtjänsten granskar hela tiden biståndsmottagarna genom kontroller av bankkonton, räkningar och att de är aktiva. Uppfylls inte kriterier kan försörjningsstödet sänkas eller nekas helt, även om familjen inte har tillräckligt med pengar till mat, kläder och hyra.

Levnadskostnader

Utöver försörjningsstöd går det att ansöka om pengar till kostnader som uppstår då och då, till exempel tandvård, glasögon, sjukvård, flyttkostnad och begravning. Det kallas ”ekonomiskt bistånd till levnadskostnader i övrigt”.

I regeringens typexempel med familjen bestående av två arbetslösa vuxna och fem barn som skulle ha 46 500 kronor i bidrag är inte hela summan ekonomiskt bistånd. I beloppet ingår bland annat barnbidrag på 9 240 kronor och bostadsbidrag på 5 200 kronor, som är statliga bidrag. Utgiften för en hyra på 13 000 kronor är också med i beloppet. Hade hyran varit lägre hade beloppet sjunkit. Motsvarande familj där båda vuxna jobbar behöver tjäna 18 630 kronor per person efter skatt för att komma upp i 46 500 kronor i disponibel inkomst.

Källa: Socialstyrelsen

Statsministerns ord i SVT:s Agenda

När bidragstaket kom upp fick statsminister Ulf Kristersson (M) frågan om varför en familj med många barn ska få så mycket mindre stöd från samhället. Han svarade: "Vi tar sikte på två saker. Det ena är att det är en orimlighet att människor som kan arbeta år efter år ska låta bli att arbeta, leva i utanförskap. Deras barn ser inte sina föräldrar gå till jobbet, talar ofta inte svenska. De har ingen svensk erfarenhet. I stället för att göra allt de kan för att börja arbeta. Det andra vi tar sikte på är rättvisa. Det är orimligt att en fembarnsfamilj kan lyfta 46 500 kronor netto efter skatt och ha en granne som jobbar både tidiga morgnar och sena kvällar och som får mindre pengar i fickan. Det är inte rimligt. Det var inte så våra bidrag var tänkta från början. De var tänkta att hjälpa människor tillfälligt som har svårigheter för att snabbt komma tillbaka till arbete. Detta är att missbruka de svenska bidragssystemen."

Trots att regeringens egen statistik visar att det är mindre än en promille som lever på 46 500 kronor varje månad fortsätter statsminister Ulf Kristersson att nämna beloppet, som här under Moderaternas arbetsstämma i slutet av oktober. Men nu utan att nämna fembarnsfamiljen specifikt eller att utbetalningen skulle ske varje månad.

Foto: Christine Olsson/TT

Det låter på statsministern som om fembarnsfamiljerna lever på höga belopp år efter år och missbrukar bidragssystemet. Håller du med om att systemet missbrukas?

– Om man går till de siffror i excelarken som du skickade över är det väldigt, väldigt få som hade det stödet i 12 månader under året. Så att beskriva det som att man år efter år lever på ekonomiskt bistånd med de beloppen tycks i alla fall inte ha helt stöd i fakta.

Berör en promille

Trots att regeringens egen statistik visar att det är mindre än en promille som lever på 46 500 kronor varje månad fortsätter ministrarna att använda siffran. Bland annat nämnde Ulf Kristersson beloppet under Moderaternas arbetsstämma i slutet av oktober. I början av november sprider han ett nytt inlägg i flera kanaler i sociala medier, varav ett har 1,6 miljoner visningar i skrivande stund. Men nu pratar statsministern inte längre om vare sig fembarnsfamiljen specifikt eller att utbetalningen skulle ske varje månad, utan tar enbart upp siffran 46 500.

– Det är symbolpolitik och röstfiskeri. Regeringen har hittat en ganska slagkraftig och tydlig summa som jag tror retar upp många väljare. Därför tänker regeringen att det är effektivt att använda sig av den siffran för att verkligen hamra in att man försöker komma till rätta med det som man anser är en orättvi-

sa i samhället, säger Ellen Parsland, som tror att regeringen söker röster från arbetare inför valet nästa år.

Att regeringen lyfter just familjer med många barn är för att framställa det som om invandrarfamiljer skulle få höga belopp utan att anstränga sig, anser Ellen Parsland. Det är också något statsministern sagt rakt ut:

– Jag tror att alla vet att det finns gott om människor, som kommit till Sverige men som inte arbetar trots att de är arbetsföra, sa han i partiledardebatten i Agenda – se rutan med statsministerns citat.

Men faktum är att det ställs krav på alla som söker försörjningsstöd, poängterar Ellen Parsland.

– De här fembarnsfamiljerna är personer som i alla högsta grad gör vad de kan för att bli självförsörjande. Det statsministern inte säger är att i princip alla kommuner i dag har arbetsmarknadsprogram som personerna som uppbär försörjningsstöd mer eller mindre är tvingade att delta i för att få stödet. De har många gånger praktik, arbetsträning och andra typer av sysselsättningar som också har kommit att bli väldigt viktiga för vår arbetsmarknad då det är väldigt billig arbetskraft, säger Ellen Parsland.

– Fembarnsfamiljen är ett effektivt sätt att demonisera försörjningsstödmottagare.

När Syre kontaktar regeringen svarar socialförsäkringsminister Anna Tenje (M) via mejl. Hon står fast vid att många skulle ha 46 500 i bidrag. För att bevisa det nämner hon ytterligare tal ur statistiken – olika siffror där familjer som har fått ekonomiskt bistånd bara i en enda månad på ett helt år ingår. Samtidigt nämns ordet "bidragsberoende" i mejlet.

"Det är magstarkt att kalla det symbolpolitik att faktiskt på allvar vilja göra upp med decennier av bidragspolitik som vi vet har låst fast människor i utanförskap."

Enligt henne kommer sänkta bidrag "hjälp" gruppen i arbete. Det motiverar hon med att det i dag skulle löna sig dåligt för familjer med många barn att gå från bidrag till arbete.

"Jag är besjälad av att på riktigt lyfta barn och barnfamiljer ut ur fattigdom. Ingen som på allvar bryr sig om barnens välbefinnande, på både kort och lång sikt, borde medvetet kunna medverka till en politik som leder till cementering av deras utanförskap."

Ellen Parsland, som forskar just om hur gruppen ska kunna få arbete, reagerar på det känslomässiga utspelet.

– Det är ju fint att hon är så besjälad, men faktum kvarstår att det överlag saknas vetenskapligt stöd för att sänkta bidrag får ut gruppen i arbete eller på något vis skulle minska barnfattigdomen.

Anna Langseth

Läs också: Stora familjer arbetar mer än andra bidragstagare
tidningensyre.se/2025/22-november-2025/stora-barnfamiljer-arbetar-mer-an-andra-bidragstagare/

Tre röster: Då är det rättvist med 46 500 kronor i bidrag

Det är "djupt orättvist" att vissa stora familjer kan få 46 500 kronor i bidrag, anser statsministern. Men alla håller inte med.

– Det är ganska rättvist att barn kan få en någorlunda dräglig tillvaro. De saknar skuld i att deras föräldrar har svårt att hitta jobb, säger Anders Forslund, professor i nationalekonomi.

En familj kan få 46 500 kronor i bidrag. Medan grannen på andra sidan trappuppgången, som jobbar, får mindre.

Den bilden förmedlas återkommande av flera ministrar – trots att färre än en promille av försörjningsstödmottagarna får 46 500 kronor eller mer varje månad.

– Det är inte rättvist, sa statsminister Ulf Kristersson under ett tal på Moderaternas arbetsstämma i slutet av oktober.

Syre tar upp frågan med tre olika forskare.

Är det orättvist att ett hushåll någon gång kan få 46 500 i bidrag?

– Om du tror att huvudorsaken är att de ligger på soffan och tittar på tv på skattebetalarnas bekostnad, då kan man nog betrakta det som ganska orättvist, säger Anders Forslund, senior professor i nationalekonomi, vid IFAU.

– Men om man å andra sidan tror att de försöker få ett jobb men inte lyckas, då är det inte lika uppenbart att det ska betraktas som orättvist.

Hur är det då, ligger de på soffan? Nej, det är inte särskilt troligt, anser Anders Forslund, som gör den bedömningen utifrån forskningen om hur ekonomiska incitament biter på den här gruppen.

– Förmodligen har de allra flesta som fått ekonomiskt bistånd sökt jobb men misslyckats.

Det finns också krav i socialtjänstlagen på att den som får försörjningsstöd måste söka jobb eller göra allt den kan för att ta sig vidare i livet. Annars kan personen nekas stöd.

– Gissningsvis är det starkare tryck att söka jobb för den som söker ekonomiskt bistånd än för den som lever på a-kassa, säger Anders Forslund, och hänvisar till en utredning från 2015 som tog upp detta.

Om föräldrarna verkligen försöker, men inte lyckats få jobb, kan det snarare ses som rättvist att de har ett belopp som täcker de nödvändigaste kostnaderna för barnen, anser Anders Forslund.

Klara Hussenius är fil. doktor i socialt arbete på Stockholms universitet.

"Ska vi ha ett skyddsnät som säkerställer att folk inte behöver gå till kyrkan för att få mat? Det tror jag de flesta vill."

Foto: Sören Andersson

– Vi bedömer det som ganska rättvist att barn som växer upp i de här familjerna, som har otur eller av andra skäl inte hittar jobb, kan få en någorlunda dräglig tillvaro, även om det inte är en särskilt god levnadsstandard att leva på ekonomiskt bistånd. Barnen har ju ingen skuld i att deras föräldrar har svårt att hitta jobb.

4 000 per person och månad

När ministrarna jämför grannarna i trappen gör de ibland ingen skillnad på hur många det är i lägenheterna. I stället jämförs en persons vårdlön med en familj bestående av sambos med fem barn. Det är fel, anser Ellen Parsland, forskare i socialt arbete vid Linnéuniversitetet.

– 46 500 är mycket pengar för en person, men inte mycket pengar när det är många i hushållet.

I det nämnda beloppet ingår bland annat både hyran och barnbidrag. Per person blir det runt 4 000 kronor som ska täcka utgifter för mat, hygien, fritidsaktiviteter och kläder, inklusive vinterkläder.

– Det är allt det vi använder och behöver för att få vår vardag att fungera. Är man sju personer tar pengarna slut ganska så snabbt, oavsett hur mycket havregrynsgröt du äter,

säger Ellen Parsland, som själv har arbetat som socialsekreterare.

Hon håller inte med om regeringens definition av rättvisa. I stället anser hon att rättvisa skapas när de fattigaste får del av den gemensamma egendomen, något som kan ske genom försörjningsstödet. Till skillnad från a-kassa eller sjukpenning är dock försörjningsstödet oerhört stigmatiserande, anser hon. Att det är så stigmatiserande är också orättvist, anser hon.

Till den granne som bor på andra sidan trappan, och som tycker det känns orättvist att en familj kan få 46 500 kronor, tipsar hon om att alla kan söka försörjningsstöd.

– Det går att söka ekonomiskt bistånd som komplement till lön. Det är viktigt att folk känner till det.

Vid Stockholms universitet finns flera forskare som har studerat beloppsgränser inom försörjningsstöd. Deras studier visar att beloppen stramats åt under de senaste decennierna.

Relativa fattigdomsgränsen

Även om det alltså i teorin är möjligt att få 46 500 för en fembarnsfamilj är det i praktiken ovanligt att hushåll får så höga belopp varje månad – vilket också regeringens egna statistik från SCB visar.

En av forskarna är Klara Hussenius, fil. doktor i socialt arbete.

– Folk tycker att 46 500 kronor låter mycket, men för en fembarnsfamilj är beloppet under den relativa fattigdomsgränsen, säger hon och hänvisar till OECD:s definition av relativ fattigdom som 50 procent av medianinkomsten i landet.

Många tror också att försörjningsstödet delas ut villkorslöst, vilket inte är sant, poängterar hon.

– Om vi ska ha ett sista skyddsnät behöver familjer med många barn, som inte har annan inkomst, kunna få belopp som ger en skälig levnadsnivå. Då kan det bli till synes höga belopp.

Men helst av allt skulle hon vilja att debatten vidgades till ett större perspektiv än belopp.

– Ska vi över huvud taget ha ett skyddsnät som säkerställer att folk inte behöver gå till kyrkan för att få mat? Det tror jag de flesta vill. Det är där principfrågan borde ligga.

Anna Langseth